

PÉNZÜGYMINISZTERIUM

Iktatószám: PM/8653/2023

A PÉNZÜGYMINISZTER

2024. ÉVI ORSZÁGOS HATÓSÁGI ELLENŐRZÉSI TERVE

a fővárosi és vármegyei kormányhivatalok nyugdíjbiztosítással összefüggő tervezett ellenőrzéseinek végrehajtásához

Budapest, 2023. november

I. Jogsabályi háttér

A fővárosi és vármegyei kormányhivatalok nyugdíjbiztosítási hatósági ellenőrzéseinek végrehajtásához szükséges Ellenőrzési Terv készítésével, végrehajtásával kapcsolatos eljárást a fővárosi és vármegyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról szóló 568/2022. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 28. § (1) bekezdése szabályozza.

A Kormányrendelet értelmében a szakmai irányító miniszter legkésőbb az ellenőrzési időszakot megelőző 45. napig országos hatósági ellenőrzési tervet készít az irányítási jogkörébe tartozó feladatok tekintetében a fővárosi és vármegyei kormányhivatalok által lefolytatandó hatósági ellenőrzésekről, és gondoskodik annak közzétételéről az általa vezetett minisztérium honlapján. A kormányhivatalok az országos hatósági ellenőrzési terv alapján készítik el saját hatósági ellenőrzési tervüket az ellenőrzési időszakot megelőző 15. napig.

A fővárosi és vármegyei kormányhivatal a Kormányrendelet 29. §-a rendelkezéseit alkalmazva éves összevont ellenőrzési tervet készít, amennyiben az együttes eljárás feltételei biztosítottak.

Az éves ellenőrzési tervet a kormányhivatal készíti elő és terjeszti fel jóváhagyásra a főispán részére, aki ezt a tárgyévet megelőző év december 15. napjáig hagyja jóvá, és ezzel egyidejűleg megküldi a szakmai irányító miniszter részére.

A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 148. §-a a pénzügyminiszter feladat- és hatáskörébe utalja a nyugdíjpolitikával kapcsolatos feladatokat, ezért a nyugdíjbiztosítással összefüggő ügyekben szakmai irányítóként a pénzügyminiszter jár el. A feladatellátásban a központi nyugdíjbiztosítási szervei feladatokat ellátó Magyar Államkincstár szükség esetén közreműködik.

Jelen országos hatósági ellenőrzési terv célja a fővárosi és vármegyei kormányhivatalok nyugdíjbiztosítási hatósági ellenőrzést végző szakterületei által a Kormányrendelet alapján elkészítendő hatósági ellenőrzési terv szakmai alapkövetelményeinek meghatározása. Az országos hatósági ellenőrzési terv a Pénzügyminisztérium honlapján jelenik meg.

II. A 2024. évben elvégzendő ellenőrzések kiemelt célja

A nyugdíjbiztosítási hatósági ellenőrzés célja a fellelhető iratok vizsgálatával a jogszabályokban a foglalkoztatók számára előírt társadalombiztosítási nyilvántartási és adatszolgáltatási **kötelezettségek teljesítésének**, vagy megsértésének megállapítása, valamint a nyugdíjbiztosítási ellátások megállapításával, folyósításával összefüggő jogosultsági és egyéb feltételek vizsgálata.

Kiemelt célkitűzés, hogy a hatósági ellenőrzés azon jelentős kockázatot hordozó adatszolgáltatói körre irányuljon, amely kötelezeti kör 2010. január 1-jét megelőző időszak vonatkozásában nem, vagy hiányosan tett eleget a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (régi Tbj.), 2020. július 1-jétől a társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen szolgáltatások fedezetéről szóló 2019. évi CXXII. törvény (Tbj.), továbbá a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (továbbiakban: Tny.) által előírt nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségének.

További kiemelt feladat a Nemzeti Adó- és Vámhivaltól átvett adatokat tartalmazó nyugdíjijogszerzési nyilvántartással kapcsolatban a biztosított személyek által jelzett, és a kormányhivatal által feltárt problémák kivizsgálása, illetve az esetleges ellentmondó adatok tisztázása.

További kiemelt célkitűzés a Tny. 96/B.-96/D. §-aival bevezetett, kérelemre és hivatalból induló nyugdíjbiztosítási adategyeztetési eljárásban résztvevő ügyfelek nyilvántartási adatainak teljes körűvé tétele (a hiányzó adatok beszerzése, a téves adatok javítása).

A fentieknek megfelelően a cél az, hogy a hatósági ellenőrzés 2024. évben is segítse elő

- az adategyeztetési eljárás jogintézményi szerepének érvényesülését, a nyugdíjbiztosítás hatósági nyilvántartásában nem szereplő adatok beszerzését, a téves adatok kijavítását,
- a nyugdíjak és egyéb ellátások elbírálása során felmerülő, az ellátásra való jogosultsággal, az ellátás összegének megállapításával, illetőleg az ellátások folyósításával összefüggő kérdések tisztázását.

III. A kormányhivatal ellenőrzési terve

Az ellenőrzési tervnek tartalmaznia kell:

- a) az ellenőrzés tárgyát;
- b) az ellenőrzési időszakot;
- c) az ellenőrzések ütemezését;
- d) az ellenőrzések eszközét;
- e) az ellenőrzések szempontrendszerét;
- f) amennyiben indokolt, a vezető által meghatározott egyéb adatokat.

1. A hatósági ellenőrzés tárgya jellemzően a nyugdíjbiztosítással kapcsolatos jogszabályok betartásának, a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervek hatáskörébe utalt eljárások, ellátások elbírálásához és folyósításához szükséges adatok, tények, valamint a nyilvántartási és az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítésének ellenőrzése. Ennek megfelelően az ellenőrzésnek a konkrét ügyekben – a megkeresés tartalmától függően – ki kell terjednie

- az érintett személy által megszerzett szolgálati idő **időtartamára az első biztosítási jogviszony létesítéstől kezdődően a nyugdíjazást megelőző napig fennállt biztosítási jogviszonyig** bezárólag;
- az érintett személy által **1988. január 1-jétől a nyugdíjazást megelőző napig elért keresetre, illetve amennyiben a fenti időszak legalább fele részében nem rendelkezett keresettel az 1988. január 1-jét megelőzően megszerzett keresetekre;**
- az ellátásra való jogosultságot megalapozó egyéb tényekre és adatokra a **biztosítási idő teljes időtartamára vonatkozóan.**

2. A kormányhivatalok ellenőrzési tervében meg kell határozni a tárgyidőszakban lefolytatni kívánt hatósági ellenőrzések típusait és számát, az alábbiakra figyelemmel.

1. Az ellenőrzések ütemezését, feladatait, tárgyát, eszközét, időszakát valamint számát, a 2023. évben lefolytatott ellenőrzések típusait és számadatait figyelembe véve kell meghatározni.
2. A hatósági ellenőrzések a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervek, más hatóságok, jogszabályban meghatározott egyéb szervek megkeresései alapján, továbbá

magánszemélyek kérelme alapján indulnak, az e típusú kötelező ellenőrzések folyamatos ellenőrzési feladatot jelentenek, nem tervezhetőek, prioritást élveznek, így ezeket az ellenőrzési tervből mellőzni kell.

3. A tervezett ellenőrzések számát az adategyeztetési eljárás eddigi tapasztalatai és a helyi sajátosságok figyelembe vételével kell meghatározni.
4. Törekedni kell arra, hogy az ellenőrzések az ellenőrzési év során ütemezetten, időben lehetőleg egyenletesen elosztva vegyék igénybe a szakterület kapacitását.
5. A kapacitásra figyelemmel a kockázati tényezőknek megfelelő adatszolgáltatásra kötelezett foglalkoztatónál, mezőgazdasági őstermelőnél, egyéni vagy társas vállalkozásnál átfogó ellenőrzést lehet előírni.
6. Az éves tervezés során a kormányhivatalok által előírható vizsgálatok kiválasztása a törvényi, illetve az előző évi determinációval nem lefedett kapacitás terhére lehetséges.
7. A vizsgálatoknak megfelelően megalapozottnak és teljesíthetőnek kell lenniük, különös tekintettel a minőségi követelményekre.

3. A hatósági ellenőrzés eszközei: helyszíni szemle, adatszolgáltatás előírása, iratbemutató és egyéb információk beszerzésével megvalósuló ellenőrzés.

A hatósági ellenőrzés lehet:

- **átfogó ellenőrzés:** az ellenőrzés alá vont jogalanynál a nyugdíjbiztosítási és a nyugdíjbiztosítással összefüggő jogszabályok betartásának, a nyugdíjbiztosítási nyilvántartások adatai megbízhatóságának, valamint az előírt kötelezettségek teljesítésének teljes körű vizsgálata;
- **céll ellenőrzés:** feladat, illetve feladatcsoport egésze vagy egy része végrehajtásának ellenőrzése;
- **záró ellenőrzés:** a 2010. január 1-jét megelőző időszakra vonatkozó, a nyilvántartási szakterület által kezdeményezett, a felszámolás vagy végelszámolás alatt álló, jogutód nélkül megszűnő foglalkoztatók esetében (ideértve a tevékenységére nézve megszűnt egyéni vállalkozót, egyéni céget, mezőgazdasági őstermelőt is) a 2009. december 31-ig terjedő adatszolgáltatások rendezése érdekében lefolytatott ellenőrzés;
- **utóellenőrzés:** akkor folytatható le, ha a korábbi, lezárt ellenőrzés megállapítása, vagy más szakterület megkeresése azt indokolja.

4. Az Ellenőrzési Terv végrehajtását segítő kockázatkezelés irányai, az ellenőrzésre való kiválasztás szempontjai

A kockázatkezelés legfontosabb feladata hagyományosan az ellenőrzések helyes irányának, arányainak meghatározása. A kockázatkezelés aktualitásának javításában a korábbi indikátorok mellett a jelen időszakra vonatkozóan kidolgozott, az aktuális prioritásnak megfelelő indikátorok figyelembevétele kiemelt jelentőségű. Ezért **a nyugdíjbiztosítási hatósági ellenőrzéseknek is előzetes kockázatelemzésen kell alapulniuk.** A kockázatkezelésnek igazodnia kell a gazdálkodó szervek, foglalkoztatók működésének különböző szakaszaihoz, így különösen indokolt az ellenőrzésre való kiválasztás az alakulás, a társasági formaváltás, az átalakulás, illetve a megszűnés esetében.

A gazdálkodó szervek működési, valamint a jogutód nélküli megszűnés időszakában elsődlegesen azon kötelezettekre kell összpontosítani, amelyekre az alábbi kockázati tényezők valamelyike jellemző:

- az adatszolgáltatások elmaradása;

- a „0”-ás adattartalmú adatszolgáltatások benyújtása, különösen több egymást követő időszakban;
- a hiányos, hibás adatszolgáltatások, amelyek többszöri hatósági eljárás eredményeként is rendezetlenek.

Vizsgálendő kockázatot jelent különösen annak megállapítása, hogy:

- a gazdasági társaság a korábban a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervek látókörébe került – adatszolgáltatási kötelezettségüket vélelmezhetően szándékosan nem teljesítő – ún. fantomcégek tulajdonosainak és képviselőinek érdekeltségi körébe tartozik;
- korábban még nem volt ellenőrzés a foglalkoztatónál, a mezőgazdasági őstermelőnél, az egyéni vagy társas vállalkozásnál;
- a foglalkoztatói iratgyűjtőkben elhelyezett ellenőrzési jegyzőkönyvek, hivatalos feljegyzések az ellenőrzött számára adatszolgáltatási kötelezettség teljesítését, pótlását, módosítását írták elő, a KELEN rendszer adatbázisa azonban teljesítésre, pótlásra vonatkozó információt nem tartalmaz, vagy a hatósági ellenőrzés rendelkezéseinek ellenére nem állították helyre a jogszerű állapotot.

Kiemelt kockázatként jelentkezik:

- a csőd-, a felszámolási, a végelszámolási, illetve a kényszertörlési eljárás során – jogutód nélkül – megszűnő gazdálkodó szervezetek köre.

Az adategyeztetési eljárással összefüggő további szempontok

1. Az egyeztetési eljárás során az aktív életpálya alatt szerzett valamennyi jogviszonyt vizsgálni kell. Az ellentmondásokat, hibákat, hiányosságokat, téves adatközléseket tisztázni kell, így ellenőrzés válhat szükségessé, amit a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv a Tny. 100. § (2) bekezdése alapján hivatalból megindíthat.
2. Az adategyeztetési eljárás alatt fokozott gondossággal kell eljárni, mert az adatok utólagos beszerzése, rekonstruálása, nyilvántartásba vétele során a csalás és visszaélés kockázata jelentősen növekedhet.
3. Az adategyeztetési eljárással összefüggésben a nyilvántartás adatainak egyeztetése, valamint a biztosítási, a nők kedvezményes öregségi nyugdíjához szükséges jogosultsági idő, a karkedvezményre, a táncművészeti és a bányászati dolgozók kedvezményére jogosító időszakok, kereseti és egyéb adatok igazolása hatósági ellenőrzésekor a foglalkoztatás társadalombiztosítási minősítése továbbra is hangsúlyos. Indokolt esetben kezdeményezni kell a jogviszony átminősítését, esetleges törlését, járulék bevallási, valamint járulékfizetési kötelezettség érvényesítését.
4. Az ismételt adategyeztetési eljárásokban a korábbi adategyeztetéssel lezárt időszakot felülvizsgálni, és ehhez kapcsolódóan hatósági ellenőrzést lefolytatni akkor lehet, ha a szolgálati idő, jogosultsági idő tartamát jogszabálysértően állapították meg és a határozatot közigazgatási bíróság még nem bírálta el, vagy az új eljárásban olyan, a lezárt időszakra vonatkozó bizonyítékot nyújtottak be, amit az eredeti eljárásban az eljáró szerv nem vizsgált.

IV. A kormányhivatal és a szakmai irányító miniszter további feladatai

1. A kormányhivatal az általa elkészített ellenőrzési tervet a Kormányrendeletben meghatározottak szerint a honlapján közzéteszi.

2. A kormányhivatal az Ellenőrzési Tervben foglaltakról, valamint az ebben nem szereplő, de az ellenőrzési időszakban lefolytatott hatósági ellenőrzések végrehajtásáról, a levont következtetésekről Ellenőrzési Jelentést készít, amelyben fel kell tüntetni a tárgyévben lefolytatott – tervezett és nem tervezett – ellenőrzések számát, eredményét, a feltárt jogsértések típusát, a levont következtetéseket, valamint az ellenőrzési tevékenységre vonatkozó statisztikai adatokat.

Az Ellenőrzési Jelentést közérthető módon kell elkészíteni, hogy az a nem szakmai nyilvánosság számára is érthető legyen, és a jogkövető magatartáshoz iránymutatásként szolgáljon.

Az Ellenőrzési Jelentés elkészítésének határidejére a Kormányrendelet előírásait kell megfelelően alkalmazni. A kormányhivatal az Ellenőrzési Jelentését az ellenőrzési időszakot követő 30. napig küldi meg a szakmai irányító miniszternek.

A szakmai irányító miniszter a beérkezett jelentések alapján az ellenőrzési időszakot követő 60. napig elkészíti a hatósági ellenőrzésekkel kapcsolatos beszámolóját, és gondoskodik ennek közzétételéről az általa vezetett minisztérium honlapján.

Budapest, 2023. november „16.”

Gondos Judit
közigazgatási államtitkár